

um frv. til l. um ráðstafanir í efnahagsmálum.

Frá minni hl. fjárhags- og viðskiptanefndar.

Samkvæmt ákvæðum þessa frv. ætlar ríkisstjórnin sér að rifta öllum kjarasamningum, sem gerðir voru á s. l. ári.

Kjarasamningar verkalýðsfélaganna voru gerðir 22. júní s. l., eða fyrir um 7 mánuðum. Kjarasamningar BSRB eru rétt liðlega þriggja mánaða gamlir. Síðan þessir samningar voru gerðir hefur ekkert óvænt komið fyrir í efnahagsmálum þjóðarinnar. Tölur, sem nú liggja fyrir um afkomu þjóðarbúsins á árinu, sýna þvert á móti að þjóðarframleiðsla hefur orðið meiri en ráðgert var um það leyti sem samningar voru gerðir og þjóðartekjur hafa hækkað um 7—8% í stað um 5% sem áætlað hafði verið. Ákvörðun ríkisstjórnarinnar um að ætla að rifta kjarasamningunum er því með öllu óafsakanleg.

Það er vissulega alvarlegt mál, að ríkisstjórn, sem sjálf gerir bindandi launasamninga og lætur fjármálaráðherra sinn skrifa hátíðlega undir launa- og kjarasamninga, skuli eftir aðeins þrjá mánuði leyfa sér að svíkja slíka samninga. Þannig hefur núv. ríkisstjórn staðið að samningsgerð við BSRB, og þannig ætlar hún nú að hlaupa frá þeim samningum.

Ríkisstjórnin ber einnig fulla samábyrgð ásamt með vinnuveitendum á samningunum við verkalýðsfélögin frá því í júní s. l. Hún var með afskiptum sínum af þeim samningum aðili að samkomulagsgerðinni. Þá samninga ætlar hún einnig að svíkja.

Alþýðusamband Íslands og Bandalag starfsmanna ríkis og bæja hafa þegar svarað þessum áformum.

Í ályktun formannaráðstefnu BSRB, sem haldin var nú í vikunni, segir m. a.: „Skorar formannaráðstefnan á Alþingi að hætta við að samþykkja þau ákvæði frumvarpsins, sem fela í sér riftun á samningum um kaup og kjör.

Verði Alþingi ekki við þessari áskorun er launafólk knúið til aðgerða til verndar samningsréttinum nú og í framtíðinni

Ef nauðsyn krefur og samstaða næst við önnur launþegasamtök um aðgerðir, felur formannaráðstefnan stjórn BSRB að gangast fyrir viðtækri þátttöku félagsmanna Bandalags starfsmanna ríkis og bæja í þeim. Komi til vinnustöðvunar, er stjórn Bandalagsins falið að taka hátt í stjórnun hennar af þess hálfu.“

Í ályktun formannaráðstefnu verkalýðsfélaga innan ASÍ, formanna landssambanda þess og miðstjórnar, sem haldin var 15. febr. s. l., segir m. a.:

„Ráðstefnan ítrekar fyrri áskoranir verkalýðssamtakanna til ríkisstjórnarinnar um að stöðva framgang frumvarpsins. Verði ekki orðið við þeim eindregnu til-mælum samþykkir ráðstefnan að fela miðstjórn ásamt stjórnnum eða fulltrúum BSRB og FFÍ að skipuleggja sameiginlegar baráttuaðgerðir og skal miða við að að þær hefiist 1. mars n. k., en þann dag á fyrsta kaupskerðingin að koma til framkvæmda. Allar skulu aðgerðir samtakanna stefna að því marki að þeim ólögum, sem sett hafa verið hagsmunum og rétti launamanna til höfuðs, verði í reynd eytt þannig að kjara- og réttindaskerðingin komi ekki til framkvæmda og verði ekki þolið af neinu verkalýðsfélagi né einstökum félögum þeirra. Kjörorð baráttunnar verði: **Kjarasamningana í gildi.**“

Lækkun verðlagsbóta á laun um helming. eins og að er stefnt með frumvarpinu, mun nema 10—12% lækkun á kaupmætti launa frá því sem hann hefur verið í upphafi þessa árs. Samkvæmt áætlun ríkisstjórnarinnar mun meðalverðhækkun á milli árána 1977 og 1978 nema 36—37%. Líóst er því, að við slíkar aðstæður er ekki gott að húa með aðeins hálfar verðlagsbætur á laun. Ráðstafanir ríkisstjórnarinnar munu ekki breyta miklu í verðlagsmálum — dýrtíðin verður síst

minni en áður. Þær munu á hinn bóginn, ef þær fá að standa, draga lífskjör vinnandi fólks niður. Stefnan er sem sagt sú sama og áður, að ætla að leysa allan vanda á kostnað launafólks.

Aðrar hliðarráðstafanir, sem frv. fjallar um, breyta litlu um stöðuna í efnahagsmálum. Ákvæði eins og um lækkun vörugjalds úr 18% í 16%, á sama tíma og verð á innfluttum vörum hækkar í kjölfar gengislækkunar um 15%, hefur að sjálfsögðu ekki áhrif til verðlækkunar. Aukin niðurgreiðsla um 1300 milljónir króna er að vísu til bóta, en segir lítið í almennu verðhækkunarflóði.

Ákvæði 2. gr. um lágmarksverðbætur er því miður lítils virði, þar sem það bætir í engu hag þeirra, sem hafa samanlagt í mánaðarlaun fyrir dagvinnu og eftirvinnu meira en 176 000 kr. Auk þess er ljóst, að þar sem um er að ræða fasta, lögbundna krónutölu sem kaupuppbót á tímum óðaverðbólgu, verður þetta ákvæði einskis virði fyrir nær alla launamenn eftir nokkra mánuði.

Svo dæmi sé tekið af launum Dagsbrúnarverkamanna á 5. taxa (byggingarvinna), þá fá þeir nú samkvæmt þeim taxa í mánaðarlaun fyrir dagvinnu og 10 eftirvinnustundir á viku 167 092 kr. Í staðinn fyrir 10% verðbætur á laun 1. mars n. k. munu þessir verkamenn fá 5% verðbætur skv. ákvæðum 1. gr. frv. eða 8 355 kr. og auk þess 445 kr. í uppbót skv. 2. gr., eða samanlagt 8 800 kr. í stað 16 709 kr., þ.e. þeir fá aðeins 53% af verðbótum saamkvæmt gildandi kjarasamningum. Varla þarf nokkurn að undra, þótt menn bregðist hart við svo stórfelldri kjaraskerðingu.

Við erum andvígir þessu frumvarpi og bendum um leið á afstöðu fulltrúa verkalyðshreyfingarinnar og stjórnarandstöðunnar í verðbólgunefnd og þær tillögur um ráðstafanir til verðlagslækkunar sem þeir stóðu þar að. Þær tillögur eru prentaðar með þessu nefndarálit.

Alþingi, 16. febr. 1978.

Ragnar Arnalds, Jón Árm. Héðinsson.
frsm.

Fylgiskjal.

Reykjavík, 8. febrúar 1978.

SAMEIGINLEGT ÁLIT FULLTRÚA ASI, BSRB OG FULLTRÚA ÞRIGGJA FLOKKA Í VERÐBÓLGUNEFND.

Í þeim tillögum, sem nefndarformaður hefur lagt fram í verðbólgunefnd, er gert ráð fyrir beinni riftun kjarasamninga og verulegri almennri kjaraskerðingu. Við undirritaðir 5 nefndarmenn: Ásmundur Stefánsson, fulltrúi ASÍ, Gylfi Þ. Gíslason, fulltrúi þingflokks Alþýðuflokksins, Karvel Pálmason, fulltrúi þingflokks Frjálslyndra og vinstri manna, Kristján Thorlacius, fulltrúi BSRB, og Lúðvík Jósepsson, fulltrúi þingflokks Alþýðubandalagsins, lýsum okkur andvígum slíkum aðgerðum og teljum okkur ekki fært að standa að nefndarálitinu.

Frá undirskrift samninga ASÍ-félaganna og atvinnurekenda eru nú einungis liðnir rúm 7 mánuðir og rétt rúmlega 3 mánuðir frá undirskrift aðalkjarasamnings BSRB og fjármálaráðherra. Í þessu sambandi má minna á, að í haustspá Þjóðhagsstofnunar og yfirliti stofnunarinnar um þróun og horfur efnahagsmála í janúarlök á þessu ári er aukning þjóðartekna talin rúmlega 7% árið 1977, en Þjóðhagsstofnun spáði um 5% í áætlun sinni s. l. vor. Sá rammi, sem stjórnvöld hafa miðað við, hefur þannig reynst rýmri en áður var gert ráð fyrir. Sú ríkisstjórn, sem sjálf hefur undirritað kjarasamninga fyrir þrem mánuðum og afgreitt fjárlög fyrir rúmum mánuði, stefnir nú að riftun samninga.

Stefna verður að samfelldum aðgerðum, sem miða að endurskipulagningu efnahagslífsins, þannig að markmiðunum stöðugu verðlagi, vaxandi kaupmætti og fullri

atvinnu sé náð til lengri tíma. Því er brýnt að þær aðgerðir, sem nú verður gripið til, torveldi ekki frambúðarlausn þessara mála, eins og fram lagðar tillögur gera ráð fyrir. Það er skoðun okkar, að þann vanda, sem við er að etja, megi leysa án þess að rifta samningum eða skerða almenn launakjör. Þá ber að ítreka, að grundvallarforsenda þess að sú viðtæka samstaða, sem nauðsynleg er, ef lausnin á að koma að varanlegu gagni, er fyrir fram rofin með aðgerðum af því tagi, sem nú er boðað.

Það er algjört grundvallaratriði að samningar, sem varða kaup og kjör, séu haldnir eins og aðrar fjárskuldbindingar í Þjóðfélaginu. Um leið og við leggjum fram meðfylgjandi verðlækkunartillögu, leggjum við áherslu á að unnið verði að því m. a. að jafna sveiflurnar í efnahagslífinu, koma skipulagi á fjárfestingarmálin, hrinda fram úrbótum í skipan fjármála ríkis og sveitarfélaga og bæta fyrirkomulag verðlags-eftirlitsins. Skammtímalausnin verður að leggja grunn að langtímalausn. Sú tillaga, sem við leggjum hér fram, stefnir að því að hægja á verðbólgunni, án þess að til atvinnuleysis þurfi að koma, þótt ljóst sé að hér er ekki um að ræða nema skref í átt að lausn málsins til frambúðar.

VERÐLÆKKUNARLEIÐ

Fjáröflun:

1. 10% hækkun á skatti félaga auk 5% skyldusparnaðar	900 m. kr.
2. Veltugjald á sama skattstofn og aðstöðugjöld	4300 m. kr.
3. Lækkun rekstursgjalda ríkisins	1500 m. kr.
4. Útflutningsuppbætur, sem færast á niðurgreiðslur	1000 m. kr.
5. Áhrif aðgerðanna á ríkissjóð	2000 m. kr.
6. Hækkun tekna ríkisins v/betri innheimtu söluskatts	1000 m. kr.
v/breyt. á tekjusk.	
7. Sala spariskírteina	2000 m. kr.

Alls 12 700 m. kr.

Ráðstöfun:

1. Vörugjald fellur niður	6800 m. kr.
2. Niðurgreiðslur auknar	3200 m. kr.
3. Leiðrétting á forsendum fjárlaga (en skv. upplýsingum Þjóðhagsstofnunar er óhjákvæmilegt að afla þessara tekna, þar sem fjárlagaforsendur hafa reynst rangar)	2100 m. kr.

Alls 12 100 m. kr.

Auk þessara fjárlagaáðgerða verði verslunarálagning lækkuð um 10%, þannig að áhrif verðlækkunaraðgerðanna á framfærsluvísitöluna verði sem hér segir:

Lækkun verslunarálagningar	1½%
Auknar niðurgreiðslur	3%
Niðurfelling vörugjalds	2½%
Lækkun alls	7%

Samkomulag 5 fulltrúa í verðbólgunefnd er þannig byggt á því grundvallaratriði að ekki verði hróflað við kjarasamningum, full atvinna haldist og dregið verði úr verðbólgu með verðlækkunaraðgerðum.

Um hinn sérstaka vanda útflutningsatvinnuveganna gerum við ekki tillögur hér, þar sem ljóst er að gengislækkun er þegar ákveðin. Sú ákvörðun knýr enn á um að gengið sé til verðlækkunaraðgerða af því tagi, sem hér er gerð tillaga um.

Ásmundur Stefánsson. Gylfi Þ. Gíslason. Karvel Pálmason.
Kristján Thorlacius. Lúðvík Jósepsson.